

The Relationship between Identity Styles and Responsibility: The Mediating Role of Competence Perception

Authors

Nasrin Mozaffar Sani Azar^{1*}

Touraj Hashemi and Fatemeh Nemati²

1. Graduated from University of Tabriz, University of Tabriz, Tabriz, Iran.

2. Professor, Department of psychology, Tabriz University, Tabriz, Iran.

Abstract

This study examined the mediating role of perceived competence in the relationship between identity styles and responsibility among students at Tabriz University during the 2023–2024 academic year. A total of 378 students were selected using cluster random sampling. Data were collected through the Identity Style Questionnaire (Berzonsky, 1992), the Perceived Competence Scale (Harter, 1982), and the Responsibility Questionnaire (Gough, 1986). Structural equation modeling revealed that informational and normative identity styles positively correlated with responsibility ($p < 0.05$), while the avoidant identity style showed a negative correlation ($p < 0.05$). Similarly, informational and normative styles positively correlated with perceived competence ($p < 0.05$), whereas the avoidant style exhibited a negative correlation ($p < 0.05$). Mediation analysis showed that informational and normative styles indirectly enhanced responsibility through increased perceived competence ($p < 0.05$), while the avoidant style reduced responsibility via perceived competence ($p = 0.05$). This study underscores the crucial role of perceived competence in promoting responsibility and fostering positive personality traits through identity styles. The findings suggest that strengthening perceived competence can significantly enhance students' personal development, social interactions, and interpersonal relationships. These results provide a strong foundation for designing educational and therapeutic programs at Tabriz University, emphasizing the importance of supportive environments and competence-based interventions for students.

Keywords: Informational Identity, Normative Identity, Avoidant Identity, Competence perception, Responsibility.

***Corresponding Author:** Nasrin Mozaffar Sani Azar. Graduated from University of Tabriz, University of Tabriz, Tabriz, Iran. nasrin.sani.azar@gmail.com

Citation: Mozaffar Sani Azar, Nasrin, Hashemi, Touraj, Nemati, Fatemeh. (2024). The relationship between identity styles and responsibility: The mediating role of Competence perception. *Scientific Journal of Social Psychology*, 73(12), 49-64.

Extended Abstract

Introduction

Responsibility is a key personality trait that profoundly influences both individual and social behaviors, enabling individuals to effectively fulfill their roles. It contributes to personal autonomy, academic success, and social engagement, making it essential in psychological interventions (Moradi & Parandin, 2020; Taher Soltani et al., 2021). Responsibility impacts various domains, including academic, occupational, and social responsibilities, thus fostering personal development (Tayyari Koljahee et al., 2022).

Identity is pivotal in shaping responsibility. Erikson (1968) and Berzonsky (1990) define identity as a set of personal choices and traits through which individuals process self-related information. The influence of identity styles—informational, normative, and avoidant—on responsibility varies (Berzonsky, 1990). Perceived competence, as a mediating factor, plays a significant role in linking identity styles to

responsibility. Perceived competence, which refers to an individual's ability to achieve goals (Nobre & Valentini, 2019), can strengthen feelings of responsibility. Therefore, the question arises: Does perceived competence serve as a mediating factor in the relationship between identity styles and responsibility?

Method

This study was fundamental, descriptive-correlational, and cross-sectional. The statistical population consisted of students from the University of Tabriz during the 2023-2024 academic year, totaling approximately 24,000 individuals. A sample size of 378 was determined using Cochran’s formula and selected through multistage cluster random sampling. Initially, six faculties were randomly chosen, followed by one academic group from each faculty and two classes from each group. Data were collected from students in these classes. The research instruments included Berzonsky’s Identity Style Inventory, Harter’s Perceived Competence Scale, and Gough’s Responsibility Scale, all with confirmed validity and reliability. Descriptive and inferential statistical methods, including correlation tests and structural equation modeling, were used to analyze the data, with SPSS and AMOS software employed for the analyses.

Results

Of the 378 participants, 207 (54/8%) were female and 171 (45/2%) were male. The largest age group of participants was between 17 and 22 years, consisting of 301 individuals (79/6%). Additionally, the majority of participants, 334 (88/4%), were undergraduate students. Table 1 describes the central tendency and dispersion indices of the variables under study.

Table 1: describes the central tendency and dispersion indices of the variables under study

Variable	Mean	Standard Deviation	Cronbach's Alpha	Skewness	Kurtosis
Informational Identity Style	39/78	5/19	0/60	-0/25	0/99
Normative Identity Style	31/09	4/37	0/50	-0/43	-0/09
Avoidant Identity Style	26/10	4/79	0/50	0/08	-0/40
Perceived Competence	50/58	16/84	0/95	-0/64	0/05
Responsibility	24/95	4/88	0/65	-0/10	-0/93

Table 1 indicates that perceived competence has the highest mean, while responsibility has the lowest. Perceived competence also shows the greatest dispersion, whereas normative identity style exhibits the least. Skewness and kurtosis values confirm that the variables follow a normal distribution.

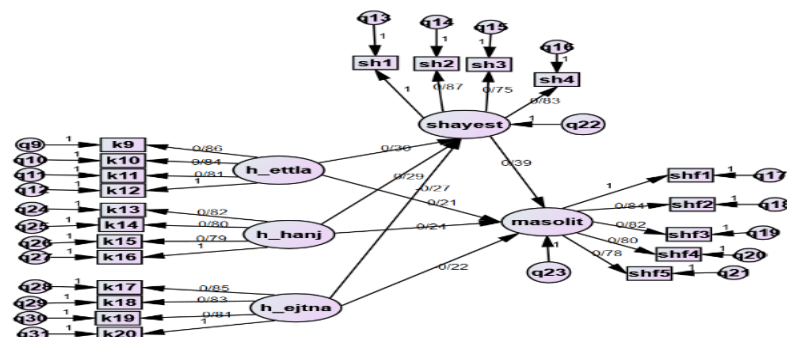
Table 2: summarizes the correlation matrix of the variables under investigation

Variable	1	2	3	4	5
1- Responsibility	1				
2- Informational Identity Style	**0/28	1			
3- Normative Identity Style	**0/21	**0/38	1		
4- Avoidant Identity Style	**0/16	*0/11	0/01	1	
5- Perceived Competence	**0/19	**0/22	**0/17	0/07	1

The findings reveal that informational identity style has the strongest positive relationship with responsibility, followed by normative identity style and perceived competence. In contrast, the avoidant identity style exhibits a negative relationship with responsibility.

Since the relationship between the independent (predictor) variables and the dependent (criterion) variables is significant, structural equation modeling was used to fit the theoretical model to the measured model, as outlined below.

Structural modeling of the variables under study

RMSEA	X ²	DF	X ² /DF	P	GFI	CFI	NFI	IFI	TLI
0.04	625	125	5	0/0001	0/92	0/91	0/90	0/91	0/90

The structural model results confirm a good fit, with RMSEA below 0/05, $X^2/DF \leq 5$, and all fit indices (GFI, CFI, NFI, IFI, TLI) $\geq 0/90$. Identity and attribution styles, mediated by perceived competence, significantly explain variations in responsibility, supporting the study's main hypothesis.

To test the hypotheses and answer the research questions, the direct effects of independent variables were examined using effect coefficients (effect size) and the corresponding t-test, with a significance level of $p \leq 0/05$, as shown in Table 3.

Table 3 summarizes the direct effects of the independent variables

Independent Variable	Dependent Variable	Bootstrap CI Lower Bound	Bootstrap CI Upper Bound	Effect Size	t- value	Significance Level
Informational Identity	Responsibility	0.16	0.26	0.21	3.39	0.001
Normative Identity	Responsibility	0.20	0.29	0.24	3.70	0.001
Avoidant Identity	Responsibility	-0.17	-0.27	-0.22	-3.52	0.001
Perceived Competence	Responsibility	0.35	0.44	0.39	5.69	0.001
Informational Identity	Perceived Competence	0.25	0.35	0.30	4.63	0.001
Normative Identity	Perceived Competence	0.25	0.34	0.29	4.50	0.001
Avoidant Identity	Perceived Competence	-0.17	-0.27	-0.22	-3.55	0.001

Table 3 indicates that the direct effects of informational identity style (effect size = 0/21), normative identity style (effect size = 0/24), and avoidant identity style (effect size = -0/22) on responsibility are significant at $p \leq 0/05$. Similarly, the direct effect of perceived competence on responsibility (effect size = 0/39) is also significant. Moreover, the direct effects of informational identity style (effect size = 0/30), normative identity style (effect size = 0/29), and avoidant identity style (effect size = -0/27) on perceived competence are significant at $p \leq 0/05$.

Table 4: Indirect Effects of Independent Variables on Dependent Variables Mediated by Perceived Competence

Independent Variable	Mediator	Dependent Variable	Bootstrap Range	t-value	Significance
Informational Identity	Perceived Competence	Responsibility	0.08 to 0.17	2.39	0.02
Normative Identity	Perceived Competence	Responsibility	0.07 to 0.16	2.22	0.01

Independent Variable	Mediator	Dependent Variable	Bootstrap Range	t-value	Significance
Avoidant Identity	Perceived Competence	Responsibility	-0.15 to -0.06	-2.12	0.03

As indicated in Table 4, informational and normative identity styles, through the mediation of perceived competence, significantly and positively explain 0/12 and 0/11 of the variance in responsibility, respectively. In contrast, the avoidant identity style, via perceived competence, significantly and negatively accounts for 0/10 of the variance in responsibility.

Conclusion

This study aimed to examine the relationship between identity styles and responsibility, considering the mediating role of perceived competence. The findings generally indicated that informational and normative identity styles are positively associated with responsibility, while the avoidant identity style was negatively correlated with responsibility. These results are consistent with previous studies, such as Bahrami et al. (2020) and Mousavi et al. (2023), but contradict studies by Modarres Yazdi et al. (2017) and Hosseini Mehrabadi & Abdi Zarin (2021), which reported either negative or no significant relationships.

According to the theories of Berzonsky (2003) and Langenhoff et al. (2021), individuals with informational and normative identity styles actively seek information and engage in evaluating and analyzing that information to enhance their sense of responsibility. In contrast, individuals with an avoidant identity style tend to avoid these processes and are less likely to take on social responsibilities (Berzonsky, 1990). Additionally, the mediating role of perceived competence in the relationship between identity styles and responsibility was emphasized. Since prior studies have not explored the mediating role of perceived competence in this context, there are no consistent or conflicting findings to compare with the current results. Perceived competence has been identified as a crucial factor in motivation and responsibility, as highlighted in the research of Usher & Pajares, F. (2008) and Shevchenko (2022).

The results of this study indicate that identity styles, along with perceived competence, are key factors in determining individuals' levels of responsibility. Perceived competence plays a significant role in enhancing responsibility and can improve understanding of the relationship between these factors.

Future studies should consider gender, age, education, and marital status in examining these relationships and designing educational programs to enhance identity styles, competence perception, and responsibility.

رابطه سبک‌های هویت با مسئولیت‌پذیری: نقش میانجی ادراک شایستگی

نویسندگان

نسرین مظفر ثانی آذر^{۱*}

تورج هاشمی و فاطمه نعمتی^۲

۱. دانش آموخته دانشجویان تهریز، دانشگاه تهریز، تهریز، ایران.

۲. استاد گروه روانشناسی دانشگاه تهریز، تهریز، ایران.

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی نقش واسطه‌ای ادراک شایستگی در ارتباط سبک‌های هویت و مسئولیت‌پذیری در دانشجویان دانشگاه تهریز در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ انجام شد. از این جامعه تعداد ۳۷۸ نفر به روش تصادفی خوشه‌ای انتخاب شدند. برای گردآوری داده‌ها، از پرسشنامه‌های سبک هویت (برزونسکی، ۱۹۹۲)، ادراک شایستگی (هارتر، ۱۹۸۲) و مسئولیت‌پذیری (گاف، ۱۹۸۶) استفاده شد. تحلیل داده‌ها با استفاده از مدل معادلات ساختاری نشان داد؛ سبک‌های هویت اطلاعاتی و هنجاری با مسئولیت‌پذیری رابطه مثبت دارند ($p < 0/05$)، سبک هویت اجتنابی با مسئولیت‌پذیری رابطه منفی دارد ($p < 0/05$)، سبک‌های هویت اطلاعاتی و هنجاری با ادراک شایستگی رابطه مثبت دارند ($p < 0/05$) و سبک هویت اجتنابی با ادراک شایستگی رابطه منفی دارد ($p < 0/05$). بررسی اثرات واسطه‌ای نشان داد که سبک‌های هویت اطلاعاتی و هنجاری از طریق تقویت ادراک شایستگی به‌طور غیرمستقیم مسئولیت‌پذیری را افزایش می‌دهند ($p < 0/05$)؛ در حالی که سبک اجتنابی از این طریق مسئولیت‌پذیری را کاهش می‌دهد ($p = 0/05$). این تحقیق بر اهمیت ادراک شایستگی در تقویت مسئولیت‌پذیری و پرورش ویژگی‌های مثبت شخصیتی از طریق سبک‌های هویت تأکید دارد. نتایج نشان می‌دهد که تقویت ادراک می‌تواند رشد فردی دانشجویان را بهبود داده و تعاملات اجتماعی و روابط بین‌فردی آنان را ارتقا دهد. این یافته‌ها مبنایی برای طراحی برنامه‌های آموزشی و درمانی در دانشگاه تهریز فراهم می‌کند و تأکید دارد که ایجاد محیط‌های حمایتی و برنامه‌های مبتنی بر تقویت ادراک شایستگی برای دانشجویان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

کلمات کلیدی: هویت اطلاعاتی، هویت هنجاری، هویت اجتنابی، ادراک شایستگی، مسئولیت‌پذیری

*نویسنده مسئول: نسرین مظفر ثانی، دانش آموخته دانشجویان تهریز، دانشگاه تهریز، تهریز، ایران. nasrin.sani.azar@gmail.com

استاد به این مقاله: مظفر ثانی آذر، نسرین، هاشمی، تورج، نعمتی، فاطمه. (۱۴۰۳). رابطه سبک‌های هویت با مسئولیت‌پذیری: نقش میانجی ادراک شایستگی. نشریه روانشناسی اجتماعی، ۷۳ (۱۲)، ۶۴-۴۹.

مقدمه

انسان در طول زندگی خود به رویدادهای اطراف واکنش‌های متفاوتی نشان می‌دهد. این واکنش‌ها بسته به درکی که فرد از خود و اهمیت آن وقایع دارد، متفاوت است. بر همین اساس، ممکن است حس مسئولیت‌پذیری^۱ نسبت به خود و دیگران در او شکل بگیرد یا اصلاً چنین حسی پدید نیاید.

مسئولیت‌پذیری یک ویژگی شخصیتی است که تأثیر مهمی بر رفتارهای اجتماعی دارد و در آموزش رفتارهای اجتماعی، انسجام اجتماعی و درک تفاوت‌های فردی نقش مؤثری ایفا می‌کند (مرادی و پرندین، ۱۳۹۹). و نقش مهمی در بهبود احساسات نسبت به زندگی و جلوگیری از بی‌توجهی به وظایف تحصیلی، شغلی و اجتماعی دارد. این ویژگی به استقلال فردی، عملکرد تحصیلی و فعالیت‌های اجتماعی کمک کرده و در مداخلات روان‌شناختی اهمیت ویژه‌ای دارد (طیاری کلجاهی و همکاران، ۱۴۰۱). بنا به تعریف، مسئولیت‌پذیری تعهد درونی فرد به انجام

¹ Responsibility

مؤثر وظایف است که به رشد و موفقیت فردی و اجتماعی کمک می‌کند (جاگر^۱ و فیفکا^۲، ۲۰۲۰). از منظری دیگر، مسئولیت‌پذیری به معنای توانایی برآوردن نیازها و پذیرش پیامدهای رفتارهای فرد است، به گونه‌ای که مانع رفع نیازهای دیگران نشود. از این دیدگاه، مسئولیت‌پذیری شامل سه جزء اساسی است که یکی از این اجزاء، یادگیری انتخاب‌هاست. این جزء شامل رفتارهایی است که به تأمین نیازهای بنیادی و قبول پیامدهای رفتار فردی کمک می‌کند (محمدزاده، ۱۴۰۰).

در پدیدایی مسئولیت‌پذیری، به نقش فرآیندهای رشدی و سبک‌های هویت تأکید شده است. هویت‌یابی یکی از چالش‌های اصلی نوجوانی است، زیرا در این دوره نوجوانان به واسطه تغییرات بلوغ جنسی، روابط با همسالان و توانایی‌های شناختی، باید به شکل‌دهی هویت خود بپردازند (برگر، ۲۰۰۱). در این راستا، هویت به‌عنوان مجموعه‌ای یکپارچه از شایستگی‌های فردی مرتبط با هدف‌های شغلی، روابط اجتماعی و ارزش‌های دینی و سیاسی تعریف شده است (اریکسون^۳، ۱۹۶۸). از سوی دیگر، برزنسکی^۴ (۱۹۹۰) هویت را به‌عنوان روشی توصیف می‌کند که فرد برای جستجو، پردازش و ارزیابی اطلاعات مربوط به خود به کار برده و از آن‌ها بهره می‌گیرد. در این راستا، او سه سبک اطلاعاتی، هنجاری و اجتنابی یا سردرگم را پیشنهاد داده است. در بررسی نقش هویت‌یابی در شکل‌گیری احساس مسئولیت، گلاسر^۵ (۱۹۷۵) بیان کرده است که شکل‌گیری هویت موفق می‌تواند به مسئولیت‌پذیری فردی و اجتماعی منجر شود. افرادی که در مراحل رشد هویت به سطوح بالاتری می‌رسند، احتمالاً مسئولیت‌پذیری بیشتری دارند (موسوی و همکاران، ۱۴۰۱). همچنین، فرمکی و همکاران (۲۰۲۲) نشان دادند که هویت موفق بر احساس مسئولیت‌پذیری فردی و تعهد اجتماعی تأثیر دارد. از سوی دیگر، کاراس^۶ و سائسوجم^۷ (۲۰۱۸) در پژوهشی نشان دادند که تعهد، به‌عنوان یکی از ابعاد هویت، تأثیر مثبتی بر مسئولیت‌پذیری دارد. با این حال، حسینی مهر آبادی و عبدی زرین (۱۴۰۰) در پژوهشی نشان دادند که بین سبک‌های هویت و مسئولیت‌پذیری رابطه معناداری وجود ندارد.

با وجود پیشینه نظری که رابطه هویت و مسئولیت‌پذیری را تأیید می‌کند، یافته‌های پژوهشی متناقض نشان می‌دهند که این رابطه به‌طور مستقیم برقرار نمی‌شود و تحت تأثیر متغیرهای میانجی قرار دارد. به دلیل این که هرچه فرد اعتماد بیشتری به توانایی‌های خود داشته باشد، احساس تعهد و مسئولیت‌پذیری او نیز افزایش می‌یابد. ادراک شایستگی یکی از این متغیرهای میانجی به شمار می‌آید. در تبیین این سازه روانشناختی، بیان شده است که ادراک شایستگی به توانایی‌های فردی در دستیابی به اهداف مشخص اشاره دارد (نوبره^۸ و والنیتینی^۹، ۲۰۱۹). از طرفی، هارتر^{۱۰} (۱۹۸۲) ادراک شایستگی را فرایندی می‌داند که فرد از طریق آن به ویژگی‌ها و صفات خود، نوع ارتباطاتش با دیگران، بازخوردهایش نسبت به واقعیت‌ها، وظایف و مسئولیت‌های خود و همچنین توانمندی‌هایش پی می‌برد. این ادراک در حوزه‌های مختلفی از جمله شناختی، جسمانی و اجتماعی تمرکز دارد. در این راستا، دسی^{۱۱} و ریان^{۱۲} (۱۹۸۵) شایستگی را نیاز به مؤثر بودن در پاسخ به محیط تعریف می‌کنند. همچنین، بررسی‌های طاهر سلطانی و همکاران (۱۴۰۰) نشان داده است که شایستگی به‌عنوان یکی از نیازهای روان‌شناختی، نیرو و انگیزش لازم را برای پی‌جویی و غلبه بر چالش‌ها در فرد فراهم می‌آورد. در این زمینه، عنوان شده است که یکی از عوامل مؤثر بر مسئولیت‌پذیری، شناخت توانمندی‌ها و ادراک شایستگی فردی است (طاهر سلطانی و همکاران، ۱۴۰۰). به گونه‌ای که بای و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی نشان دادند که بین باورهای شایستگی دانش‌آموزان و

¹ Jagger

² Fifka

³ Ericsson

⁴ Berzonsky

⁵ Glasser

⁶ Kara's

⁷ Ciecuchm

⁸ Nobre

⁹ Valentini

¹⁰ Harter

¹¹ Desi

¹² Ryan

پیشرفت تحصیلی و مسئولیت‌پذیری، رابطه مستقیم وجود دارد. از سویی، ادراک شایستگی به‌عنوان محرکی چندبعدی شناخته می‌شود که افراد را در حوزه‌های فیزیکی، اجتماعی و شناختی هدایت می‌کند. این محرک به آگاهی فرد از ویژگی‌های خود، نحوه ارتباط با دیگران، واکنش به رویدادها و توانمندی‌هایش مرتبط است و بر حیطه‌های شناختی، جسمانی و اجتماعی تمرکز دارد (اکبری و باقری، ۱۴۰۱).

بررسی‌ها نشان می‌دهند که ادراک شایستگی پدیده‌ای است که در طول زمان و در جریان تحول ویژگی‌های روانی-اجتماعی شکل می‌گیرد. در این راستا، نقش هویت‌یابی به‌طور ویژه‌ای مورد تأکید قرار گرفته است. در این زمینه، گفته شده است که ادراک شایستگی از فرآیند هویت‌یابی موفق و همراه با تعهد در تعامل با محیط شکل می‌گیرد (ناصر الحسین، ۱۳۹۹). در این راستا، برزونسکی (۱۹۹۰) با معرفی سه سبک هویت‌یابی اطلاعاتی، هنجاری، و سردرگم، ارتباط این سبک‌ها با ادراک شایستگی را توضیح می‌دهد. در سبک اطلاعاتی، افراد به‌طور فعال به جستجوی اطلاعات درباره خود می‌پردازند، در سبک هنجاری، به‌صورت هدفمند و متعهد عمل می‌کنند، و در سبک سردرگم از مسائل هویتی اجتناب می‌شود. تحقیقات نشان می‌دهند که سبک‌های هویتی مختلف تأثیر متفاوتی بر ادراک شایستگی دارند؛ افراد با سبک اطلاعاتی از طریق تسلط بر تکالیف و افراد با سبک هنجاری از طریق توجه به دیگران، شایستگی خود را افزایش می‌دهند (الهی، ۱۳۹۷). بررسی‌ها نشان می‌دهند افرادی که احساس بی‌تعهدی نسبت به محیط خود دارند، از موقعیت‌های اجتماعی اجتناب کرده و در صورت حضور، احساس می‌کنند که دیگران آن‌ها را منفی ارزیابی می‌کنند. این احساس باعث کاهش تعهد و ادراک شایستگی شده و در نتیجه به هویت آن‌ها آسیب می‌زند (کنت و کوهان، ۲۰۱۷).

بررسی پیشینه پژوهشی نشان می‌دهد که رابطه متغیرهای مورد مطالعه در پژوهش حاضر در قالب یک مدل بررسی نشده و خلأ پژوهشی در این زمینه وجود دارد که ضرورت انجام تحقیق حاضر را توجیه می‌کند. این پژوهش نه تنها نتایج تحقیقات قبلی را به چالش می‌کشد، بلکه زمینه را برای تحقیقات آینده فراهم می‌آورد و به تعمیم‌پذیری یافته‌های قبلی کمک می‌کند. همچنین، اگر مشخص شود که سبک‌های اسنادی و هویت از طریق ادراک شایستگی بر مسئولیت‌پذیری تأثیر دارند، می‌توان از این نتایج در زمینه‌های مختلف مانند پیشرفت تحصیلی و عملکرد شغلی بهره برد و زمینه را برای تغییر سبک‌های اسنادی و ایجاد هویت‌یابی سالم فراهم کرد.

با وجود ارتباطات متفاوت انواع سبک‌های هویت با ادراک شایستگی، می‌توان نتیجه‌گیری کرد که برخی از سبک‌های هویت ممکن است با تأثیر بر ادراک شایستگی، شرایط را برای افزایش مسئولیت‌پذیری فراهم کنند. در عوض، برخی دیگر می‌توانند با تأثیر منفی بر ادراک شایستگی، احساس مسئولیت فرد را کاهش دهند. با این حال، این روابط غیرمستقیم هنوز در حد فرضیه باقی مانده‌اند و بنابراین سؤال این است که آیا واقعاً چنین روابطی بین این متغیرها وجود دارد یا نه؟

روش پژوهش

این پژوهش، با توجه به اهداف، از نوع بنیادی و با توجه به شیوه جمع‌آوری داده‌ها از نوع توصیفی-همبستگی و با توجه به زمان، از نوع مقطعی بود. جامعه آماری این پژوهش شامل دانشجویان دانشگاه تبریز در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ بودند و بر اساس برآورد به عمل آمده، حجم آن بالغ بر ۲۴۰۰۰ نفر بود که با استفاده از فرمول کوکران، ۳۷۸ نفر به‌عنوان نمونه به روش تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. ابتدا ۶ دانشکده به‌صورت تصادفی برگزیده شد، سپس از هر دانشکده یک گروه آموزشی و از هر گروه دو کلاس به‌صورت تصادفی انتخاب و داده‌ها از دانشجویان حاضر در این کلاس‌ها جمع‌آوری شد.

ابزارهای پژوهش

پرسشنامه سبک هویت برزونسکی: این پرسشنامه با منظور بررسی سبک‌های هویت در سال ۱۹۹۲ توسط برزونسکی طراحی شده است. این پرسشنامه شامل ۴۰ سؤال و سه زیرمقیاس سبک هویت اطلاعاتی، هنجاری و اجتنابی - سردرگم است که سؤال‌های ۳۷-۳۵-۳۳-۳۰-۲۶-۲۵-۱۸-۱۶-۶-۵-۲ مربوط به مقیاس اطلاعاتی، سؤال‌های ۴۰-۳۴-۳۲-۲۸-۲۳-۲۱-۱۹-۱۰-۴ مربوط به مقیاس هنجاری و سؤال‌های ۳۸-۳۶-۳۱-۲۹-۲۷-۲۴-۱۷-۱۳-۸-۳ مربوط به مقیاس سردرگم - اجتنابی و ۱۰ سؤال آن مربوط به تعهد است که برای تحلیل ثانویه استفاده می‌شود و یک سبک هویتی محسوب نمی‌شود. پاسخ افراد به صورت طیف لیکرت ۵ درجه‌ای که شامل ۱ کاملاً مخالفم تا ۵ که برای کاملاً موافقم است. برزونسکی و همکاران (۲۰۱۳) ضریب آلفای کرونباخ را برای مقیاس اطلاعاتی، ۰/۶۲، مقیاس هنجاری ۰/۶۶ و مقیاس اجتنابی - سردرگم ۰/۷۳ گزارش کرده‌اند. در پژوهشی که غضنفری (۱۳۸۳) انجام داد؛ پایایی درونی مقیاس اطلاعاتی ۰/۶۷، مقیاس هنجاری ۰/۵۲ و مقیاس سردرگم - اجتنابی ۰/۶۲ به دست آمد. روایی این مقیاس با استفاده از روش تحلیل عاملی ۰/۷۵ به دست آمد.

پرسشنامه ادراک شایستگی: پرسشنامه هارتر (۱۹۸۲) شامل ۲۸ گویه است که شایستگی ادراک شده فرد را در سه حوزه شناختی، اجتماعی و فیزیکی می‌سنجد. این پرسشنامه به تفکیک شامل ۱۵ گویه برای ادراک شایستگی شناختی، ۹ گویه برای شایستگی جسمانی و ۴ گویه برای شایستگی اجتماعی است. ادراک شایستگی کلی از جمع این سه حوزه به دست می‌آید. گویه‌ها دارای دو گزینه متضاد هستند و نمره‌گذاری بر اساس مقیاس لیکرت چهار درجه‌ای انجام می‌شود، به طوری که نمره ۱ نشان‌دهنده کمترین و نمره ۴ نشان‌دهنده بالاترین ادراک شایستگی است. در پژوهشی که توسط شفیع‌پورمطلق و یارمحمدیان (۱۳۹۰) صورت پذیرفته، پایایی مقیاس با استفاده از آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۹۳ و برای عوامل شناختی، اجتماعی و فیزیکی به ترتیب ۰/۹۰، ۰/۸۹، ۰/۹۴ به دست آمده است. در پژوهش سبزی و فولاد چنگ (۱۳۹۷) برای تعیین روایی، از ضریب همبستگی نمره هر بعد با نمره کل استفاده شد که ضرایب به ترتیب برای بعد شناختی ۰/۸۴، اجتماعی ۰/۷۳ و جسمانی ۰/۸۵ به دست آمد.

پرسشنامه مسئولیت پذیری گاف: این مقیاس برای اولین بار همراه با ۱۴ مقیاس دیگر در پرسشنامه روان‌شناختی کالیفرنیا توسط گاف (۱۹۸۶) طراحی گردید. شامل ۴۲ سؤال است و ویژگی‌هایی مانند وظیفه‌شناسی، احساس تعهد، سخت‌کوشی، جدیت، قابلیت اعتماد، نظم و مقررات، منطق و احساس مسئولیت را می‌سنجد (مارنات، ۱۳۷۴). پاسخ‌ها به صورت موافقم یا مخالفم و با نمره‌گذاری ۰ و ۱ انجام می‌شود. برای سولاتی که از جمله عبارات ۲، ۴، ۹، ۱۰، ۲۰، ۲۲، ۲۴، ۲۶، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۷، ۳۸، ۳۹ هستند، موافقت نمره ۱ و مخالفت نمره ۰ دارد. برای سایر سولات، برعکس عمل می‌شود؛ یعنی موافقت نمره ۰ و مخالفت نمره ۱ دریافت می‌شود. ضرایب پایایی مقیاس بخش مسئولیت‌پذیری از طریق روش تنصیف و آلفای کرونباخ در پژوهش عسگری و همکاران (۱۳۹۰) به ترتیب برابر با ۰/۷ و ۰/۸۱ بود. در بررسی دیگری، پایایی این آزمون در ایران از طریق روش بازآزمایی ۰/۸۱ بوده است (سعادت‌ی شامیر، ۱۳۸۳). در پژوهش رضایی (۱۳۷۸) ضریب اعتبار این مقیاس ۰/۵۶ است.

یافته‌ها

از مجموع ۳۷۸ شرکت‌کننده، ۲۰۷ نفر (۵۴.۸ درصد) زن و ۱۷۱ نفر (۴۵.۲ درصد) مرد بودند. بیشترین گروه سنی شرکت‌کنندگان بین ۱۷ تا ۲۲ سال بود که شامل ۳۰۱ نفر (۷۹.۶ درصد) می‌شد. همچنین، اکثریت شرکت‌کنندگان، ۳۳۴ نفر (۸۸.۴ درصد)، در مقطع کارشناسی مشغول به تحصیل بودند. جدول ۱ مقادیر مربوط به

میانگین و پراکندگی برای زیرمؤلفه های متغیرهای سبک های هویت، ادراک شایستگی و مسئولیت پذیری شرکت کنندگان را ارائه می دهد.

جدول ۱ توصیف شاخص های گرایش مرکزی و پراکندگی متغیرهای مورد مطالعه

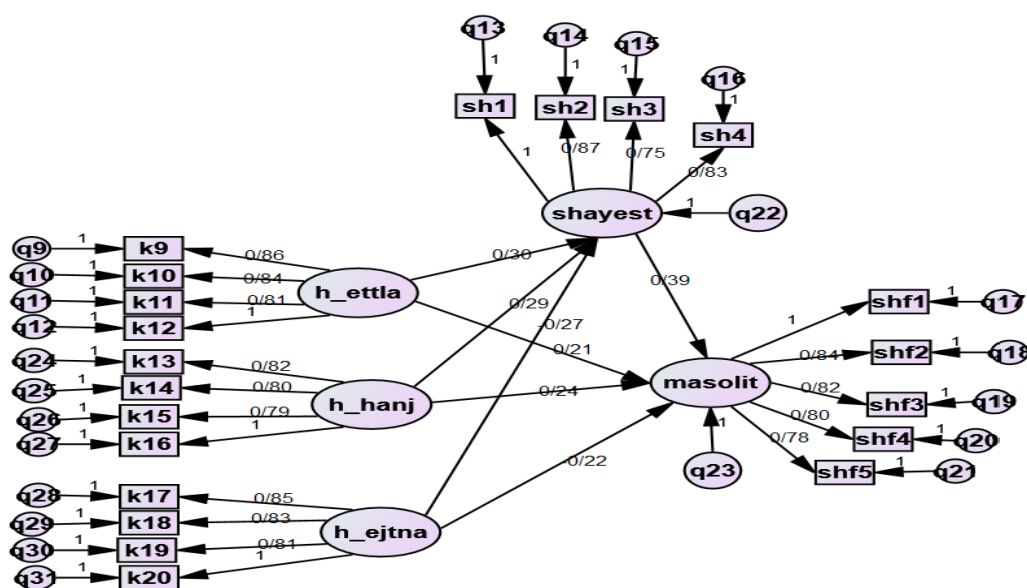
متغیر	میانگین	انحراف معیار	آلفای کرونباخ
سبک هویت اطلاعاتی	۳۹/۷۸	۵/۱۹	۰/۶۰
سبک هویت هنجاری	۳۱/۰۹	۴/۳۷	۰/۵۰
سبک هویت اجتنابی	۲۶/۱۰	۴/۷۹	۰/۵۰
ادراک شایستگی	۵۰/۵۸	۱۶/۸۴	۰/۹۵
مسئولیت پذیری	۲۴/۹۵	۴/۸۸	۰/۶۵

مندرجات جدول ۱ نشان می دهد بیشترین میانگین مربوط به ادراک شایستگی و کمترین میانگین مربوط به مسئولیت پذیری است. همچنین متغیر ادراک شایستگی بیشترین پراکندگی و متغیر سبک هویت هنجاری کمترین پراکندگی را در بین متغیرهای این پژوهش دارد.

جدول ۲ خلاصه ماتریس همبستگی متغیرهای مورد مطالعه

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵
۱- مسئولیت پذیری	۱				
۲- سبک هویت اطلاعاتی	۰/۲۸**	۱			
۳- سبک هویت هنجاری	۰/۲۱**	۰/۳۸**	۱		
۴- سبک هویت اجتنابی	-۰/۱۶**	-۰/۱۱*	۰/۰۱	۱	
۵- ادراک شایستگی	۰/۱۹**	۰/۲۳**	۰/۱۷**	۰/۰۰۷	۱

با توجه به ضرایب به دست آمده و سطح معنی داری آن ها می توان استنباط نمود که رابطه سبک هویت اطلاعاتی با مسئولیت پذیری بیشتر از سایر متغیرهای مورد مطالعه است و پس از آن سبک هویت هنجاری و ادراک شایستگی با مسئولیت پذیری قرار دارند و سبک هویت اجتنابی رابطه منفی با مسئولیت پذیری دارد. به لحاظ اینکه رابطه بین متغیرهای مستقل (پیش بین) و متغیرهای وابسته (ملاک) معنی دار است. لذا جهت برآزش مدل نظری با مدل اندازه گیری شده از مدلیابی معادلات ساختاری به شرح ذیل استفاده شد.

TLI	IFI	NFI	CFI	GFI	P	X ² /DF	DF	X ²	RMSEA
۰/۹۰	۰/۹۱	۰/۹۰	۰/۹۱	۰/۹۲	۰/۰۰۰۱	۵	۱۲۵	۶۲۵	۰/۰۴

مندرجات مدل علی- ساختاری نشان می‌دهد، مدل نظری با مدل اندازه‌گیری شده برازش مطلوب دارد. چرا که شاخص‌های برازش مدل، جملگی در وضعیت مطلوب قرار دارند. به نحوی که مقدار ریشه میانگین مجذور برآورد خطا (RMSEA) در حد مطلوب (کمتر از ۰/۰۵) قرار دارد. همچنین نسبت (X²/DF) در حد مطلوب (مساوی یا کمتر از ۵) قرار دارد. و شاخص نیکویی برازش (GFI)، شاخص برازش تطبیقی (CFI)، شاخص برازش نسبی (NFI) شاخص برازش افزایشی (IFI) و شاخص توکر لوئیس (TLI) جملگی در سطح مطلوب (برابر یا بزرگتر از ۰/۹۰) قرار دارند. بنابراین می‌توان استنباط نمود سبک‌های هویت و سبک‌های اسنادی قادرند به واسطه ادراک شایستگی، تغییرات مسئولیت‌پذیری را به طور معنی‌دار تبیین نمایند. در راستای آزمون فرضیه‌ها و پاسخ دهی به سوالات از ضرایب اثر (اندازه اثر) و آزمون مربوطه (t)، با سطح معنی داری $p \leq 0/05$ به شرح جدول ۳ استفاده شد.

جدول ۳. خلاصه اثرات مستقیم متغیرهای مستقل

متغیر مستقل	متغیر وابسته	حدود بوت استرپ		اندازه اثر	t	معنی داری
		حد بالا	حد پایین			
هویت اطلاعاتی	مسئولیت‌پذیری	۰/۲۶	۰/۱۶	۰/۲۱	۳/۳۹	۰/۰۰۱
هویت هنجاری	مسئولیت‌پذیری	۰/۲۹	۰/۲۰	۰/۲۴	۳/۷۰	۰/۰۰۱
هویت اجتنابی	مسئولیت‌پذیری	-۰/۲۷	-۰/۱۷	-۰/۲۲	-۳/۵۲	۰/۰۰۱
ادراک شایستگی	مسئولیت‌پذیری	۰/۴۴	۰/۳۵	۰/۳۹	۵/۶۹	۰/۰۰۱
هویت اطلاعاتی	ادراک شایستگی	۰/۳۵	۰/۲۵	۰/۳۰	۴/۶۳	۰/۰۰۱
هویت هنجاری	ادراک شایستگی	۰/۳۴	۰/۲۵	۰/۲۹	۴/۵۰	۰/۰۰۱
هویت اجتنابی	ادراک شایستگی	-۰/۲۷	-۰/۱۷	-۰/۲۲	-۳/۵۵	۰/۰۰۱

مندرجات جدول ۳ نشان می‌دهد:

۱. اثر مستقیم هویت اطلاعاتی بر مسئولیت‌پذیری با اندازه‌ی اثر (۰/۲۱) در سطح $p \leq 0/05$ معنی‌دار است.
۲. اثر مستقیم هویت هنجاری بر مسئولیت‌پذیری با اندازه‌ی اثر (۰/۲۴) در سطح $p \leq 0/05$ معنی‌دار است.
۳. اثر مستقیم هویت اجتنابی بر مسئولیت‌پذیری با اندازه‌ی اثر (-۰/۲۲) در سطح $p \leq 0/05$ معنی‌دار است.
۴. اثر مستقیم ادراک شایستگی بر مسئولیت‌پذیری با اندازه‌ی اثر (۰/۳۹) در سطح $p \leq 0/05$ معنی‌دار است.
۵. اثر مستقیم هویت اطلاعاتی بر ادراک شایستگی با اندازه‌ی اثر (۰/۳۰) در سطح $p \leq 0/05$ معنی‌دار است.
۶. اثر مستقیم هویت هنجاری بر ادراک شایستگی با اندازه‌ی اثر (۰/۲۹) در سطح $p \leq 0/05$ معنی‌دار است.
۷. اثر مستقیم هویت اجتنابی بر ادراک شایستگی با اندازه‌ی اثر (-۰/۲۷) در سطح $p \leq 0/05$ معنی‌دار است.

جدول ۴ اثرات غیر مستقیم متغیرهای مستقل بر متغیرهای وابسته با میانجیگری ادراک شایستگی

متغیر مستقل	میانجی	متغیر وابسته	حدود بوت استرپ		اندازه اثر	t	معنی داری
			حد بالا	حد پایین			
هویت اطلاعاتی	ادراک شایستگی	مسئولیت‌پذیری	۰/۱۷	۰/۰۸	۰/۱۲	۲/۳۹	۰/۰۲
هویت هنجاری	ادراک شایستگی	مسئولیت‌پذیری	۰/۱۶	۰/۰۷	۰/۱۱	۲/۲۲	۰/۰۱
هویت اجتنابی	ادراک شایستگی	مسئولیت‌پذیری	-۰/۱۵	-۰/۰۶	-۰/۱۰	-۲/۱۲	۰/۰۳

مندرجات جدول ۴ نشان می‌دهد: هویت اطلاعاتی و هنجاری قادر است به واسطه ادراک شایستگی، به ترتیب ۰/۱۲ و ۰/۱۱ از تغییرات مسئولیت‌پذیری را به طور معنی‌دار و مثبت تبیین نماید. هویت اجتنابی قادر است به واسطه ی ادراک شایستگی ۰/۱۰ از تغییرات مسئولیت‌پذیری را به طور معنی‌دار و منفی تبیین نماید.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف تعیین رابطه بین سبک‌های هویت با مسئولیت‌پذیری، با در نظر گرفتن نقش میانجی ادراک شایستگی انجام شد. در این زمینه، نخستین یافته‌ها این پژوهش نشان داد که بین سبک هویت اطلاعاتی و مسئولیت‌پذیری رابطه مستقیم وجود دارد. این یافته با یافته‌های بهرامی و همکاران (۱۳۹۹)، مدرسی‌زیدی و همکاران (۱۳۹۶)، موسوی و همکاران (۱۴۰۱)، همسو و با پژوهش جوکار و همکاران (۱۳۹۳) ناهمسو است که نشان داده‌اند بین سبک هویت اطلاعاتی و مسئولیت‌پذیری رابطه منفی وجود دارد و همچنین با پژوهش حسینی مهرآبادی و عبدی زرین (۱۴۰۰) که نشان می‌دهد رابطه معناداری بین سبک هویت اطلاعاتی و مسئولیت‌پذیری وجود ندارد؛ نا همسو است. در تبیین این یافته، برزونسکی (۲۰۰۳) بیان می‌کند که تعهد به عنوان یک ساختار هدفمند، به افراد کمک می‌کند تا رفتارها و بازخوردهای خود را ارزیابی و سازمان‌دهی کنند، و حس هدفمندی را در آن‌ها ایجاد می‌کند. افراد با سبک هویت اطلاعاتی به‌طور فعال در جستجوی اطلاعات بوده و مراحل اکتشاف و تعهد را طی می‌کنند. بر اساس نظریه مارسیا، این افراد همواره به جمع‌آوری و تحلیل اطلاعات می‌پردازند تا هویت خود را به بهترین شکل تعریف و تثبیت کنند.

دومین یافته پژوهش نشان داد که بین سبک هویت هنجاری و مسئولیت‌پذیری رابطه مستقیم وجود دارد. این نتیجه با تحقیقات بهرامی و همکاران (۱۳۹۹) و موسوی و همکاران (۱۴۰۱) همسو است، اما با یافته‌های مدرسی‌زیدی و همکاران (۱۳۹۶) که نشان‌دهنده رابطه منفی بین این دو متغیر است و همچنین با مطالعه حسینی مهرآبادی و عبدی زرین (۱۴۰۰) که هیچ رابطه معناداری بین این دو پیدا نکردند، ناهمسو است. در تبیین این یافته برزونسکی (۱۹۹۰) بیان داشته است که افراد با سبک هویت‌یابی هنجاری، در مواجهه با مسائل هویتی و تصمیم‌گیری‌های مرتبط، به‌صورت هدفمند و متعهدانه عمل می‌کنند و به رعایت قوانین و نهادهای اجتماعی توجه دارند. همچنین لنگنهاف^۱ و همکاران (۲۰۲۱) عنوان نمودند که افرادی که بیشتر تحت تأثیر جنبه‌های شخصیتی خود قرار دارند، مسئولیت‌پذیری بالاتری نشان می‌دهند.

سومین یافته این پژوهش نشان داد که بین سبک هویت اجتنابی و مسئولیت‌پذیری رابطه‌ای منفی وجود دارد. این یافته با تحقیقات جوکار و همکاران (۱۳۹۳) و موسوی و همکاران (۱۴۰۱) همسو است، اما با نتایج حسینی مهرآبادی و عبدی زرین (۱۴۰۰) که رابطه‌ای بین این دو متغیر نیافتند، ناهمسو است. بر اساس دیدگاه برزونسکی (۱۹۹۰)، افراد با سبک هویت اجتنابی معمولاً از مسائل هویتی و تصمیم‌گیری‌های مرتبط با آن دوری می‌کنند و در مواجهه با این چالش‌ها دچار سردرگمی می‌شوند. این افراد از مواجهه با ارزش‌ها و باورهای شخصی خود اجتناب کرده و تمایل دارند مسئولیت‌های اجتماعی را نپذیرند.

چهارمین یافته این پژوهش نشان داد که بین ادراک شایستگی و مسئولیت‌پذیری رابطه مستقیمی وجود دارد. این یافته با نتایج تحقیقات ناصرالحسین (۱۳۹۹)، طاهر سلطانی و همکاران (۱۴۰۰)، جاکولا^۲ و همکاران (۲۰۱۶) و

^۱ Langenhoff

^۲ Jaakkola

شن^۱ و همکاران (۲۰۱۶) همسو است، اما با نتایج دیاسا^۲ (۲۰۱۹) ناهمسو است. در تبیین این یافته اوشر^۳ و پاجارز^۴ (۲۰۰۸) بر اهمیت توانایی‌ها و ادراک شایستگی فردی به عنوان عوامل کلیدی در انگیزش پیشرفت و مسئولیت‌پذیری معتقدند. از سوی دیگر، شوچنکو^۵ (۲۰۲۲) بیان کرده که مسئولیت‌پذیری در مسیر موفقیت باعث افزایش فعالیت‌های رفتاری می‌شود و فرد را به اصلاح نقاط ضعف و تقویت ویژگی‌های روان‌شناختی و رفتاری تشویق می‌کند، که این امر در دستیابی به موفقیت‌های آینده بسیار مؤثر است.

پنجمین یافته این پژوهش نشان می‌دهد که بین سبک هویت اطلاعاتی و ادراک شایستگی رابطه‌ای وجود دارد. این نتیجه با تحقیقات شبانی‌شاد و همکاران (۱۳۹۹) و موسوی و همکاران (۱۴۰۱) همسو است. در تبیین این یافته وارتانیان^۶ و همکاران (۲۰۲۲) بیان کرده‌اند که بین خودپنداره واقعی و سبک هویت اطلاعاتی یک ارتباط مثبت و معنادار وجود دارد. این نتایج نشان می‌دهند که ادراک فرد از خود و سبکی که در شناسایی و ارزیابی اطلاعات به کار می‌برد، به‌طور مؤثری با یکدیگر تعامل دارند و در نهایت می‌توانند تأثیر مستقیمی بر یکدیگر داشته باشند.

ششمین یافته پژوهش حاضر نشان می‌دهد که بین سبک هویت هنجاری و ادراک شایستگی رابطه‌ای وجود دارد. این نتیجه با یافته‌های موسوی و همکاران (۱۴۰۱) همسو و با نتایج شبانی‌شاد و همکاران (۱۳۹۹) ناهمسو است که نشان می‌دهند سبک هویت هنجاری رابطه مثبت و معناداری با ادراک شایستگی ندارد. در تبیین این یافته، برزونسکی و سالیوان^۷ (۱۹۹۲) اشاره کرده‌اند که افراد با سبک‌های اطلاعاتی و هنجاری به‌عنوان افراد مسئول و هدفمند شناخته می‌شوند، اما در برخی جنبه‌ها نظیر باز بودن به تجربیات جدید و نیاز به ادراک شایستگی و ساختار، تفاوت‌هایی دارند. از سوی دیگر، موسوی و همکاران (۱۴۰۱) اظهار داشتند که افراد با سبک هویت هنجاری در تصمیم‌گیری‌های مهم به مشورت با افراد تأثیرگذار می‌پردازند، از اطلاعات متضاد با خودپنداره‌شان دوری می‌کنند، در برابر تغییر مقاوم‌اند و از قبول مسئولیت‌های جدید اجتناب می‌ورزند.

هفتمین یافته پژوهش حاضر نشان می‌دهد که بین سبک هویت اجتنابی و ادراک شایستگی، رابطه‌ای منفی وجود دارد. این نتیجه با یافته‌های شبانی‌شاد و همکاران (۱۳۹۹) و موسوی و همکاران (۱۴۰۱) همسو است. در تبیین این یافته، برزونسکی و همکاران (۱۹۹۹) بیان کرده‌اند که سبک اجتنابی-سردرگم با رویکردها و خطاهای شناختی ناکارآمد، به‌ویژه انتظارات کنترل خارجی، ادراک شایستگی پایین، خودسرکوبی، اجتناب از وظایف و تمایل به انجام رفتارهای غیرضروری و عدم پذیرش مسئولیت ارتباط دارد. همچنین، برزونسکی و پاپینی^۸ (۲۰۲۱) عنوان کرده‌اند که خودپنداره غیرواقعی بیشتر با سبک هویت اجتنابی-سردرگم در ارتباط است. این وضعیت می‌تواند منجر به تفسیرهای نادرستی از خود و ایجاد افکار و رفتارهای ناکارآمد در فرد گردد.

هشتمین یافته این پژوهش نشان داد که بین سبک هویت اطلاعاتی و مسئولیت‌پذیری با میانجیگری ادراک شایستگی رابطه‌ای وجود دارد. از آنجا که تحقیقات پیشین به نقش میانجی ادراک شایستگی در این رابطه نپرداخته‌اند، هیچ یافته همسو یا ناهمسوئی در این زمینه وجود ندارد. با این حال، در تبیین رابطه بین سبک هویت اطلاعاتی و ادراک شایستگی، گرنجو^۹ و همکاران (۲۰۲۱) عنوان کرده‌اند که در مطالعات مربوط به هویت می‌توان

¹ Shen

² Deyassa

³ Usher

⁴ Pajares

⁵ Shevchenko

⁶ Vartanian

⁷ Sullivan

⁸ Papini

⁹ Granjo

بر دو جنبه خودکارآمدی و ادراک شایستگی تمرکز کرد. ادراک شایستگی به ارتباط بین خودمفهومی و خودکارآمدی اشاره دارد و نحوه توصیف مهارت‌های حرفه‌ای فرد را تعیین می‌کند. نوع سبک هویت نیز می‌تواند تأثیر مهمی بر ادراک شایستگی داشته باشد. همچنین، در تبیین رابطه بین سبک هویت اطلاعاتی و مسئولیت‌پذیری، برزونسکی (۲۰۰۳) بیان کرده است که تعهد به عنوان یک ساختار هدفمند، رفتارها را ارزیابی و نظم‌دهی می‌کند و احساس هدفمندی را در افراد تقویت می‌نماید. افرادی که دارای سبک هویت اطلاعاتی هستند، به‌طور فعال در جستجوی اطلاعات مربوط به هویت خود هستند و مراحل اکتشاف و تعهد را طبق نظریه مارسیا پشت سر می‌گذارند و تلاش می‌کنند هویت خود را به بهترین شکل ممکن شکل دهند.

نهمین یافته پژوهش نشان داد که بین سبک هویت هنجاری و مسئولیت‌پذیری با میانجیگری ادراک شایستگی رابطه‌ای وجود دارد. از آنجا که تحقیقات پیشین به نقش میانجی ادراک شایستگی در این رابطه نپرداخته‌اند، هیچ یافته همسو یا ناهمسوئی در این زمینه وجود ندارد. با این حال در تبیین رابطه بین سبک هویت هنجاری و ادراک شایستگی موسوی و همکاران (۱۴۰۱) عنوان کرده‌اند که این افراد از مواجهه با اطلاعات متضاد با خودپنداره‌شان اجتناب می‌کنند و توانایی مقاومت در برابر تغییر را دارند. در تبیین رابطه بین سبک هویت هنجاری و مسئولیت‌پذیری، برزونسکی (۱۹۹۰) عنوان نموده است که این افراد هویت خود را بر اساس ارزش‌ها و انتظارات اجتماعی تعریف می‌کنند و به رعایت قوانین تمایل دارند. همچنین، لنگنهاف و همکاران (۲۰۲۱) بیان کردند که افرادی که تحت تأثیر جنبه‌های شخصیتی خود هستند، مسئولیت بیشتری را بر عهده می‌گیرند.

دهمین یافته پژوهش نشان داد که میان سبک هویت اجتنابی و مسئولیت‌پذیری، با میانجیگری ادراک شایستگی، رابطه‌ای منفی وجود دارد از آنجا که تحقیقات پیشین به نقش میانجی ادراک شایستگی در این رابطه نپرداخته‌اند، هیچ یافته همسو یا ناهمسوئی در این زمینه وجود ندارد. با این حال در تبیین رابطه سبک هویت اجتنابی و ادراک شایستگی برزونسکی و همکاران (۱۹۹۹) بیان کرده‌اند که افراد با سبک اجتنابی-سردرگم با رویکردهای ناکارآمد و انتظارات کنترل خارجی، ادراک شایستگی پایین، خودسرکوبی و اجتناب از وظایف و عدم پذیرش مسئولیت در ارتباط هستند. همچنین در تبیین رابطه سبک هویت اجتنابی و مسئولیت‌پذیری برزونسکی (۱۹۹۰) بیان کرده که افراد با سبک هویت اجتنابی از مسائل هویتی دوری کرده و در تصمیم‌گیری‌های مرتبط با هویت دچار سردرگمی می‌شوند. این افراد از تصمیم‌گیری درباره ارزش‌ها و باورهای شخصی خود اجتناب می‌کنند، احساس ناامنی دارند و از پذیرش مسئولیت‌های اجتماعی خودداری می‌کنند.

نتایج مطالعه نشان می‌دهد که سبک‌های هویت به همراه ادراک شایستگی، عوامل کلیدی در تعیین سطح مسئولیت‌پذیری افراد هستند و همچنین ادراک شایستگی نیز نقش مهمی در تقویت مسئولیت‌پذیری دارد و می‌تواند به درک بهتر ارتباط بین این عوامل کمک کند. در نهایت، این مطالعه می‌تواند به توسعه برنامه‌های روان‌شناختی و افزایش مسئولیت‌پذیری افراد کمک کند.

در این پژوهش، عوامل جنسیت، سن، رشته تحصیلی و وضعیت تأهل مورد بررسی قرار نگرفته‌اند؛ بنابراین، باید در تعمیم نتایج به این ویژگی‌ها احتیاط لازم به عمل آید. به منظور رفع این محدودیت، پیشنهاد می‌شود که در مطالعات آینده، تأثیر این عوامل بر روابط بین سبک‌های اسنادی و هویت با مسئولیت‌پذیری مورد بررسی قرار گیرد. همچنین پیشنهاد می‌شود برنامه‌های آموزشی برای بهبود سبک‌های اسنادی، هویت و ادراک شایستگی، به‌منظور افزایش مسئولیت‌پذیری و ارتقاء عملکرد افراد طراحی و اجرا شود.

اکبری، مریم و باقری، زهرا (۱۴۰۱). مقایسه ادراک شایستگی، مسئولیت‌پذیری و سازگاری اجتماعی تحصیلی، عاطفی در دانش‌آموزان دور دوم ابتدایی با مادران شاغل و خانه‌دار. *دهمین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی در ایران*.

الهی، اکرم (۱۳۹۷). نقش واسطه‌گری یا تعدیل‌کنندگی سبک اسناد در ارتباط بین سبک هویتی و انگیزه پیشرفت در میان دانش‌آموزان دختر پایه هشتم تا دهم شهر کرج. *پایان‌نامه کارشناسی ارشد*. دانشگاه خوارزمی.

بای، نرگس؛ حسن آبادی، حمیدرضا و کاووسی‌ان، جواد (۱۳۹۴). مدل ساختاری باورهای شایستگی و درک کلاس با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان: نقش رفتارها و باورهای پیشرفت. *روانشناسی کاربردی*، ۱۱(۲)، ۸۳-۶۷.

بهرامی، ژیلدا؛ زندی، فرزاد؛ اکبری، مریم و جدیدی، هوشنگ (۱۳۹۹). تدوین مدل علی رفتارهای پرخطر براساس سرمایه اجتماعی و مسئولیت‌پذیری با نقش میانجی هویت اخلاقی (مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه). *مطالعات راهبردی ورزش و جوانان*، ۱۹(۴۹)، ۷۲-۵۳.

جوکار، بهرام. حسین چاری، مسعود و مهر پور، آناهیتا (۱۳۹۳). پیش‌بینی مسئولیت‌پذیری اجتماعی بر اساس سبک‌های هویت در دانشجویان دانشگاه شیراز. *فرهنگ در دانشگاه اسلامی*، ۴(۱)، ۲۲-۳.

حسینی مهر آبادی، حکیمه السادات و عبدی زرین، سهراب (۱۴۰۰). پیش‌بینی بهزیستی روانشناختی و مسئولیت‌پذیری اجتماعی بر اساس عملکرد خانواده و سبک هویت در دانشجویان دختر دانشگاه قم. *پژوهشنامه زنان*، ۱۲(۳۵)، ۶۸-۴۳.

رضایی، پروین (۱۳۷۸). رابطه بین مسئولیت‌پذیری و خشنودی شغلی با انگیزه پیشرفت و سلامت روانی در مربیان تربیتی زن شهرستان اهواز. *پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید چمران اهواز*.

سبزی، ندا و فولاد چنگ، محبوبه (۱۳۹۷). اثر بخشی آموزش مهارت‌های ارتباطی بر ادراک شایستگی و شادکامی دانش‌آموزان پسر مقطع ششم ابتدایی شهر شیراز. *دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی*، ۱۹(۴)، ۱۲۳-۱۱۴.

سعادت‌ی شامیر، ابوطالب (۱۳۸۳). بررسی ارتباط بین سبک‌های هویت با سلامت عمومی و مسئولیت‌پذیری در دانشجویان دانشگاه‌های تهران. *پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت‌معلم تهران*.

شبان‌ی شاد، سعید، زارع، حسین، زارع زاده، محسن، و زارع زاده، مسعود (۱۳۹۹). نقش خودپنداره به عنوان واسطه در رابطه بین حمایت اجتماعی و سبک‌های هویتی در دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه. *فصلنامه روانشناسی رویش*، ۱۱(۱)، ۷-۲۳.

طاهر سلطانی، فروغ؛ جمهری، فرهاد و باقری، فریبرز (۱۴۰۰). پیش‌بینی پیشرفت و مسئولیت‌پذیری براساس ادراک شایستگی، تاب‌آوری و نوجویی در بین دانشجویان. *علوم روانشناختی*، ۲۰(۱۸)، ۹۲۱-۹۱۱.

طیاری کلجاهی، بهرنگ؛ پناه علی، امیر و آزموده، معصومه (۱۴۰۱). تأثیر آموزش حل مسئله بر کیفیت زندگی و مسئولیت‌پذیری دانشجویان علوم پزشکی. *تصویر سلامت*، ۱۳(۳)، ۲۸۵-۲۷۲.

عسگری، پرویز؛ عنایتی، میرصلاح الدین، عسگری، مانا و روشنی، خدیجه (۱۳۹۰). رابطه‌ی مسئولیت‌پذیری، ریسک‌پذیری و هیجان‌خواهی با تیپ D، *فصلنامه اندیشه و رفتار در روان‌شناسی بالینی*، ۵(۲۰)، ۲۴-۱۷.

غضنفری، احمد (۱۳۸۳). اعتباریابی و هنجاریابی پرسشنامه سبک هویت (ISI)-(6G). *مطالعات تربیتی و روان‌شناسی*، ۶(۴)، ۸۱-۹۴.

محمدزاده، مهسا (۱۴۰۰). رابطه مکانیزم‌های دفاعی و مسئولیت‌پذیری با اعتیادپذیری. *مطالعات کاربردی در علوم اجتماعی و جامعه‌شناسی*، ۴(۴)، ۵۱-۴۳.

- مدرس یزدی، الناز؛ جلالی، سیداحمد و تجلی، پریسا (۱۳۹۶). رابطه سبک های دلبستگی و سبک های هویت با مسئولیت-پذیری دانش آموزان. *مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی*، ۳(۱/۳)، ۵۹-۵۳.
- مرادی، پرستو و پرندین، شیما (۱۳۹۹). اثربخشی تنظیم هیجان بر خلاقیت و مسئولیت‌پذیری نوجوانان شهر کرمانشاه. *پیشرفت های نوین در علوم رفتاری*، ۵(۴۶)، ۵۵-۴۳.
- موسوی، سیده فاطمه، بنیسی، پریناز، و شهرکی پور، حسن (۱۴۰۱). ارائه مدل مسئولیت‌پذیری براساس سبک های هویت با نقش میانجیگری خودپنداره در دانشجویان دانشگاه های تهران. *روانشناسی و روانپزشکی شناخت*، ۱۰(۱)، ۹۰-۱۰۲.
- ناصرالحسین، زیدالطالب (۱۳۹۹). رابطه شایستگی ادراک شده بر تعهد و هویت ورزشی در مسابقات انتخابی چهاردهمین المپیاد دانشجویان منطقه ۹. *پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه بین المللی امام رضا علیه السلام*.
- Berger, K. S (2001). The developing person through the life span, *New York worth publishers*.
- Berzonsky MD, Papini DR. (2021). Cross-lagged Associations between Cognitive Dispositions, Identity Processing Styles, and Identity Commitments. *Self and Identity*. 24:1-7.
- Berzonsky, M. D. (1990). Self-construction over the life-span: A perspective on identity formation. In G, J. Niemeyer & R. A. Niemeyer (Eds.), *Advances in personal construct psychology: A research annual*, Vol. 1, 155–186. Elsevier Science/JAI Press.
- Berzonsky, M. D. (2003). Identity style and well-being. Dose commitment matter? *Journal of Theory and Research*, 3, 131-142.
- Berzonsky, M. D., & Sullivan, C. (1992). Social-cognitive aspects of identity style: Need for cognition, experiential openness, & introspection. *Journal of Adolescent Research*, 7, 140-155.
- Berzonsky, M. D., Nurmi, J.-E., Kinney, A., & Tammi, K. (1999). Identity processing orientation and cognitive and behavioral strategies: Similarities and differences across different contexts. *European Journal of Personality*, 13, 105 – 120.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985a). The general causality orientations scale: Self-determination in personality. *Journal of Research in Personality*, 19, 109- 134.
- Deyassa., K. (2019). Using our competence when we incorporate social responsibility. *Journal of Positive Management*, 9(2):56-73. doi: 10.12775/JPM.2018.142
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. *New York: Norton*.
- Farmaki, A., Stergiou, D., & Kaniadakis, A. (2022). Self-perception of Airbnb hosts responsibility: a moral identity perspective. *Journal of Sustainable Tourism* 30 (5), 983-1003.
- Granjo, M. Castro Silva, J & Peixoto, F (2021) Teacher identity: can ethical orientation be related to perceived competence, psychological needs satisfaction, commitment and global self-esteem? *European. Journal of Teacher Education*, 44:2, 158-179,
- Harter, S. (1982). The perceived competence scale for children. *Child Development*, 83, 87-97.
- Jaakkola, T., Yli-Piipari, S., Watt, A., & Liukkonen, J. (2016). Perceived physical competence towards physical activity, and autonomous motivation and enjoyment in physical education as longitudinal predictors of adolescents' self – reported physical activity. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 19(9), 750-754
- Jagger, J & Fifka, M. (2020). A comparative study of corporate social responsibility in English and German professional football. *Soccer & Society*; 21:7, 802-820.

- Kara's, D., & Cieciuchm, J. (2018). The relationship between identity processes a well-being in various life domains. *Personality and Individual Differences*, 121, 111–1
- Kont, A; Kohan, S, (2017), "Path analysis of organizational commitment, Job Involvement and Job satisfaction in Turkish hospitality industry", *Journal of Tourism Review*, 64(1), 4-16.
- Langenhoff AF, Wiegmann A, Halpern JY, Tenenbaum JB, Gerstenberg T. (2021). Predicting responsibility judgments from dispositional inferences and causal attributions. *Cogn Psychol*.129.
- Nobre, G. C., & Valentini, N. C. (2019). Self-Perception of Competence: Concept, Changes in Childhood, and Gender and Age-Group Differences. *Journal of Physical Education*, 30 (1).
- Shen, B., Centeio, E., Garn, A., Martin, J., Kulik, N., Somers, C., & McCaughtry, N. (2016). Parental social support, perceived competence and enjoyment in school physical activity. *Journal of Sport and Health Science*, xx, 1-7.
- Shevchenko, N. (2022). The Relationship between Internality and Self-development of Psychology Students: The Effect of Optimistic Attributional Style. *Social welfare*.56-70.
- Usher, E. L., & Pajares, F. (2008). Sources of self-efficacy in school: Critical review of the literature and future directions. *Review of Educational Research*, 78(4): 751-796
- Vartanian LR, Hayward LE, Carter JJ. (2022). Incorporating physical appearance into one's sense of self: Self-concept clarity, thin-idea internalization, and appearance-self integration. *Self and Identity*. 28:1-6.